

Göçmen Lise Öğrencilerinin Yaşadıkları Ekonomik Sorunların Eğitimlerindeki Yeri

The Effect of Economic Problems Encountered by Immigrant High School Students on Their Education

Tarkan MUĞLU*

Fatih KANCINAR**

Makale Bilgisi

Geliş: 13.10.2023

Kabul: 28.02.2024

Doi:

10.20296/tsadergisi.1359132

Anahtar Sözcükler:

*Göç,
Göçmen öğrencisi,
Ekonomi,
Eğitim*

ÖZET

Tarih boyunca insanlar çeşitli sebeplerden göç etmek zorunda kalmışlardır. Göç hem göç edenler hem de göçe maruz kalanlar açısından birçok soruna sebep olmaktadır. Göç olgusundan en çok etkilenen toplumsal kesimlerin başında çocuklar gelmektedir. Çocukların yeni yerleşilen toplulukla bağ kurmalarında ve bu topluma uyum sağlamalarında en önemli araç eğitimidir. Her birey için eğitimden yararlanmanın belli maliyetleri vardır. Dezavantajlı gruplar içerisinde yer alan göçmen öğrenciler açısından ise bu maliyetin karşılanması oldukça zor olan bir durumdur. Çünkü iç savaşın yıkıcılığından kaçıp başka ülkelere yerleşen göçmenler ekonomik birikimlerini de arkalarında bırakıp göç etmek zorunda kalmaktadırlar. Ekonomik zorluklar sebebiyle eğitime erişememek, göçmen çocukların geleceğe dair umutlarını yok edip, toplumsal anlamda istikrarsızlığa sebebiyet verdiği gibi onların toplumsal dışlanmalarına, radikalleşmelerine ve hızlıca aidiyet duygularını kaybetmelerine neden olabilir. Çalışmamız; resmi orta öğretim kurumlarında eğitim gören Afganistan, İran ve Suriye uyruklu 25 göçmen öğrenciyle yarı yapılandırılmış görüşme formu yoluyla yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Bu araştırmanın amacı; sosyal, siyasal, ekonomik vb. sebeplerden ülkelerini terk ederek Türkiye'ye sığınan liseli göçmen öğrencilerin yaşadıkları ekonomik sorunların eğitimlerine etkisini açığa çıkarmak ve konuyla ilgili çözüm önerileri geliştirmektir. Çalışmada; göçmen öğrencilerin okullarda eğitim araç-gereçlerini ve diğer giderlerini düzenli bir şekilde karşılayamadıkları ön plana çıkmaktadır. Göçmen öğrencilerin karşılaştığı bu sorunlar eğitimin kalitesini düşürmekte ve eğitimi ötelemektedir.

Article Information

Submission: 13.10.2023

Acceptance: 28.02.2024

Doi:

10.20296/tsadergisi.1359132

Key Words:

*Migration,
Immigrant Student,
Economy,
Education*

ABSTRACT

Throughout history, individuals have been compelled to migrate due to various reasons, children emerge as the societal group most profoundly affected by this phenomenon. Education serves as the crucial tool for children to establish connections with newly settled communities. However, there are inherent costs associated with accessing education for every individual. For migrant students within disadvantaged groups, particularly those forced to relocate to other countries due to the destructive nature of internal conflicts, covering these costs proves to be exceptionally challenging. Economic difficulties hindering access to education can not only extinguish the future aspirations of migrant children but also contribute to societal instability, social exclusion, radicalization, and a rapid loss of a sense of belonging. Our study, conducted through face-to-face interviews using a semi-structured questionnaire, involved 25 migrant students from Afghanistan, Iran, and Syria enrolled in official secondary education institutions in Turkey. The aim of this research is to unveil the impact of the economic challenges experienced by high school migrant students seeking refuge in Turkey for various reasons on their education and to develop solution proposals related to the subject. The study underscores that migrant students are unable to consistently cover educational expenses in schools.

Atf İçin

Muğlu, T. & Kancınar, F. (2024). Göçmen lise öğrencilerinin yaşadıkları ekonomik sorunların eğitimlerindeki yeri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 28(1), 155-172. doi: 10.20296/tsadergisi.1359132

* Atatürk Üniversitesi, Hıms Meslek Yüksekokulu, Erzurum, tarkan.muglu@atauni.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9290-5506

** Öğr. Gör., Atatürk Üniversitesi, Hıms Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Bölümü, Erzurum, fatihkancinar@atauni.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9329-3281

GİRİŞ

İnsanlar, tarihsel süreç içerisinde birçok sebepten dolayı göç etmek zorunda kalmışlardır. Göç; kişilerin ve toplulukların geçici ve kalıcı olarak bir yerden bir başka yere yaptıkları yer değişikliği hareketi olarak görülse de (Hagen-Zanker, 2008) esasında göç süreci sadece bir mekânsal yer değişikliği değildir. Göç, özellikle göç eden bireylerin ruhsal dünyalarını, kültürel kimliklerini ve bir bütün olarak toplumsal yaşamlarını da etkileyen ve değiştirip-dönüştüren bir olgudur. Diğer yandan göç olgusunun bireyler, mekânlar ve topluluklar üzerinde de kalıcı birçok etkisi olabilmektedir. Dolayısıyla göç toplumsal sebeplerden kaynaklansa da sonuçları itibarıyla toplumsal alanı siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel yönleriyle etkileyen ve çeşitli toplumsal dinamikleri de hareketlendiren bir olgudur (Castles & Miller, 2008). İnsanlar bireysel ve kitlesel olarak çoğu zaman zorunlu sebeplerden (doğal felaketler, çeşitli ekonomik ve sosyal imkânsızlıklar, işsizlik, savaş, baskı ve kötü muamele vb.) dolayı göçe maruz kalabildikleri gibi, iyi koşullarda yaşamak, iyi bir eğitim almak, geleceğe daha umutla bakmak, mesleğini daha iyi yapabilmek gibi sebeplerle de göç edebilirler. Dolayısıyla göç, siyasi, ekonomik, doğal vb. sebepler sonucunda insanların yaşadığı yerleşim yerlerini ve toplumunu değiştirmesiyle sonuçlanan veya yeni koşullara sahip olmak ve uyum sağlamak için gerçekleştirdikleri bir olaydır (Karahana, 2006). “Göç, bazen bir ülkenin doğumu (ABD), bazen dünyanın kaderini değiştiren bir olgu (Kavimler Göçü), bazen de Filistin’e Yahudi göçünde olduğu gibi çatışmaların kaynağı olabilmektedir. Göç, bazıları için de (insan tacirleri ve kaçakçılar) bir geçim kaynağı olabilmektedir” (Deniz & Etlan, 2009, s. 474). Castles & Miller’in (2008) de ifade ettikleri gibi göç; birçok toplumu etkilediği gibi farklı bir dünya düzenini de yaratma eğilimine sahiptir. Bu yüzden göç olgusu küreselleşen dünya düzeninde birçok noktada tartışılan ve önemi her geçen gün artan bir konu olmuştur. Çünkü göç olayı küreselleşmeyi de etkileyen ve toplumlarda etnik, dinsel, kültürel vb. konularda çeşitlilik ve birliktelik sağlayan öte yandan zıtlık ve çatışmayı da beraberinde getiren bir olgudur. Dolayısıyla göç olayları, farklı birçok kültürün bir araya gelmesini sağlamakta ve farklı kültürlerden insanların bir arada yaşama ihtiyacını, uyum ve çatışma konularını da gündeme getirmektedir. Bu bağlamda farklı kültürlerden gelen insanların beraber nasıl yaşayacakları, farklılıkların yönetilmesi, çeşitli uyum sorunlarının giderilmesi ve iletişim engellerinin kaldırılması da toplumların halletmesi gereken önemli konuların başında gelmektedir. (Aksoy, 2012). Göçle beraber, hem göçmen, hem göç edilen yer hem de göçün gerçekleştiği yer birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadır. Göçmenler; temel ihtiyaçlarını karşılayamama, işsizlik, barınma, dil problemleri, eğitimin yarıda kesilmesi, çeşitli uyum sorunları gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. Göç edilen yerde; nüfusun azalması, cinsiyete dayalı nüfus dengesizliği, tarım topraklarının atıl kalması gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır. Göçün gerçekleştiği yerlerde ise; nüfus yoğunluğu, çeşitli iktisadi sorunlar, çarpık kentleşme, konut yetersizliği, eğitim ve sağlık hizmetlerinin yetersiz kalması, ulaşım sorunları, çevre kirliliği, sınıfsal ve kültürel çatışmalar görülmektedir.

Kuşkusuz göç sürecinden en fazla etkilenen toplumsal gruplarından biri de çocuklardır (Giani, 2006; Dustmann & Glitz, 2011). Çocukların eğitime erişmeleri ve kaliteli bir eğitim-öğretim sürecinden geçmeleri hemen hemen her devletin öncelendiği bir durum olmuştur. Bu anlamda göçmen çocuklar için eğitim bir hak olarak görülmekte ve tüm devletlerin bu hakkı tanıması gerektiği ifade edilmektedir (UNİCEF, 2011). Eğitim; göçmen öğrencilerin geleceğe umutla bakabilmeleri ve iyi bir geleceğe sahip olmalarında, yeni dâhil oldukları toplumla bağ kurmalarında ve uyum sağlamalarında çok önemli bir işleve sahiptir (Rousseau & Guzder, 2008). Bu anlamda eğitim; mültecilerin hayata tutunmalarının ve yaşadıkları travmaları atlattıklarının önemli yoludur. Mülteci bir annenin eğitimle ilgili söylediği şeylerde bu durumu destekler niteliktedir. “Bir insan hastalanırsa tedavi olur ve iyileşir. Bir çocuk okula gitmezse, bu ileride büyük bir sorun olur ya sokağa düşer ya Suriye’ye döner ve savaşırken ölür, ya radikalleşir ve bir köktendinci olur, ya da Avrupa’ya ulaşmaya çalışırken denizde ölür” (Human Rights Watch, 2015). Fakat mülteci çocukların büyük çoğunluğunun temel eğitim alamadığı ve eğitimde inkâr edildikleri görülmektedir. Mültecilerin sığındıkları ülkenin altyapısının ve kaynaklarının yetersiz olması, öğretmen ve ders araç-gereç eksikliği, sınırlı ders saatleri, anadilde eğitimin olmaması, ekonomik sebepler dolayısıyla daha sonra ki eğitimin kademelerine ulaşamama, mültecilerin eğitimde karşılaştıkları genel sorunlar olmaktadır (UNHCR, 1994). Araştırmalar eğitimsiz gençlerin işsizlik

ile karşı karşıya olduklarını veya düşük ücretli işlerde çalıştıklarını göstermektedir. Bu durum da gençleri, kolay gelir elde etmek için çeşitli suç örgütlerinin eline düşürmektedir (Ateş & Yavuz, 2017). Sığınmacıların eğitimi, toplumsal ve sosyal sorunların çözümünde kilit rol oynamaktadır. Çünkü eğitimden yoksun kalan sığınmacılar, düşük gelir, ayrımcılık, dışlanmışlık ve güvensizlik duyguları nedeniyle suça daha meyilli hale geleceklerdir (Şeker & Aslan, 2015). Göç eden çocuklar, göç ettikleri yerlerde, ekonomik zorluklar ve yoksulluk, tehlikeli ve yorucu işlerde çalışma, kültürel izolasyon ve yok sayılma, sağlıksız koşullarda yaşama ve dille ilgili nedenler sebebiyle eğitimde dışlanmaktadır (Rossi, 2008). Bu durum çocuk işçiliğine yol açmakta, diğer yandan göçmen çocukları verimsizleşme, dilencilik, suça yatkın hale gelme, suç örgütlerine ve radikal örgütlere katılma, çeteleşme gibi durumlara açık hale getirmektedir (Watkins & Zyck, 2014). Göçmen çocukların eğitim-öğretimde dışlanmaları onların ekonomik hayata dâhil olmalarını ve gelecekte nitelikli işlerde çalışmalarını da engelleyecektir. Özellikle bu durum toplumsal refah ve kalkınma için önemlidir. Nitekim göçmenler için oluşturulacak doğru eğitim ve sosyal politikalar onların potansiyellerini açığa çıkaracak, kendilerini gerçekleştirmek için bir fırsat sunacak, iş gücü piyasalarına katkı sağlayacak ve toplumsal uyum ve barışı olumlu anlamda etkileyecektir. Özellikle zorunlu göçe maruz kalan göçmenler ekonomik sermayelerini ve birikimlerini de arkalarından bırakıp göç etmişlerdir. Bu durum göçmen öğrencilerin yaşadıkları beslenme, barınma ve eğitim ihtiyaçlarını da olumsuz etkilemiştir. Yaşadıkları ekonomik sorunlar dolayısıyla öğrenciler özellikle eğitimde çeşitli sorunlar yaşamaktadırlar. Öğrenciler okullarına yürüyerek gitmek zorunda kalmakta, eğitimde kullanılan ek kaynaklara erişememekte, sosyo-kültürel faaliyetlere yeteri kadar katılamamakta, yeteri kadar beslenememekte ve okul dışında bir işte çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Dolayısıyla bu durum onları daha fazla kırılğan hale getirmiş ve eğitime katılmalarını olumsuz etkilemiştir.

Birleş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (UNHCR) yıllık olarak yayınladığı 2021 Küresel Eğilimler Raporuna göre, 2021 yılı sonunda; zulüm, şiddet, çatışma, savaş ve hak ihlalleri nedeniyle 89,3 milyon insan göç etmek zorunda kalmıştır. Aynı rapora göre Türkiye 3,8 milyon kişiyle en fazla mülteci barındıran ülke konumundadır (UNHCR, 2021). Diğer yandan Uluslararası Göç Örgütü'nün (IOM) yayınladığı 2022 Dünya Göç Raporu verileri baz alındığında da Türkiye 3,6 milyon mülteci nüfusuna sahip olan en kalabalık ülkedir (IOM, 2021). 2022 yılında patlak veren Ukrayna-Rusya savaşı ve 2023 ekim ayında başlayan ve halen devam eden İsrail-Filistin savaşıyla beraber bugün dünya genelinde zorunlu göçlere maruz kalan kitlenin 100 milyon kişiye ulaştığı düşünülmektedir. Bu kitlenin önemli bir bölümünün ekonomik zorluklar yaşadıkları bilinmektedir. Nitekim BMMYK'nın 2014 yılında Suriyeli mülteciler için ayırdığı fonda Türkiye'ye yalnızca 497 milyon doların ayrıldığı ve bu tutarında sadece %28'nin verildiği görülmektedir (BMMK, 2014). Akın ve Bozbaş'ın (2020) yaptıkları çalışmada Suriyeli mültecilerin sosyo-ekonomik sorunlar yaşadıkları, alt gelir grubu içinde oldukları tespiti yapılmıştır. Çalışmamızda da göçmen öğrenci ailelerinin işsiz olmaları yada düşük ücretli işlerde çalışmaları sebebiyle ekonomik sıkıntılar yaşadıkları görülmektedir. Bu durumda öğrencilerin eğitimine olumsuz bir şekilde yansımaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; sosyal, siyasal, ekonomik vb. sebeplerden dolayı ülkelerini terk ederek Türkiye'ye sığınan liseli göçmen öğrencilerin yaşadıkları ekonomik sorunların eğitimlerine etkisini açığa çıkarmak ve konuyla ilgili çözüm önerileri geliştirmektir. Bu temel amaç doğrultusunda; araştırma sorularımız niteliğinde olan, tespitini hedeflediğimiz sorunları şu şekilde sıralayabiliriz:

Ev ekonomisine katkı sunmak adına neler yapıyorsunuz ve bu durum okul döneminde de devam ediyor mu?

Aile ekonomisi sarsılmasın diye eğitim ihtiyaçlarınızdan vazgeçiyor musunuz?

Sosyal ve kültürel etkinliklere maddi sebeplerden dolayı katılmadığınızı oluyorum mu?

Eğitiminiz için ailenizden yeterli-düzenli bir harçlık alıyor musunuz? Almıyorsanız bu durumdan dolayı nelerden feragat ediyorsunuz (yeme-içme, ulaşım, sosyalleşme gibi)?

Eğitime yönelik ek kaynak ve kırtasiye ihtiyaçlarınızı karşılayabilme hususundaki değerlendirmeleriniz nelerdir?

Eğitiminizi destekleyici bir faaliyete (kurs, dersane, özel ders vb.) katılıyor musunuz?

Araştırma ödevlerinizi yapmak için hangi teknolojik imkânlardan faydalanıyorsunuz?

Hangi mesleği yapmak isterdiniz? Neden?

Bu sorularla, göçmen öğrencilerin yaşadıkları ekonomik sorunların eğitimlerini ne ölçüde etkilediğini ortaya çıkarmak, bunları tartışmak ve soruna yönelik çözüm önerileri sunmak çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Göçmen öğrencilerin eğitimlerini konu edinen alan yazın araştırmaları son yıllarda artış göstermiş olsa da bizzat konunun gerçek özneleri olan göçmen öğrencilerle yapılmış kapsamlı, bütünsel ve eğitim sorununun ekonomik kaynaklı olup olmadığını derinlemesine irdeleyen çalışmalar oldukça azdır. Yapılan çalışmaların çoğu ya öğretmenlerle, velilerle, okul idarecileri ve çeşitli STK temsilcileriyle ya da göçmen öğrencilerin akrabalarıyla sınırlı tutulmuştur. Diğer yandan çalışmaların önemli bir bölümü de sadece tek uyruklu göçmen grubuyla yapılmıştır.

Bu çalışmada ise göçmen öğrencilerin eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunların ekonomik kaynaklı olup olmadığı, göçmen öğrencilerin yaşadıkları ekonomik zorlukların onların eğitimlerini ne ölçüde etkilediği ve olası çözüm önerileri bu sorunu yaşayan göçmen öğrencilerin deneyimlerinden yola çıkılarak tartışılmıştır. Herhangi bir soruna en fazla maruz kalan ve sorunun gerçek öznesi olan kişilerle yapılmayan her çalışma bize göre bilimsel anlamda eksik kalacak ve bu sorunun çözümünü de zorlaştıracaktır. Çalışma resmi liselerde eğitim gören göçmen öğrencileri kapsamaktadır. Lise öğrencileri bilerek hedef olarak alınmıştır. Çünkü lise dönemi alan, meslek ve kariyer seçiminin yapıldığı bir kademedir ve yükseköğretimin ön basamağıdır. Lise süreci öğrencilerin ilgi, istek, yetenek ve hayattan beklentilerinin şekillendiği, ileriki dönemlerde kişilerin toplumsal ve ekonomik yaşama daha fazla dâhil olacağı bir dönemdir.

Bir başka önemli husus göçmen çocukların daha fazla okullaşmaları ve nitelikli eğitim görmeleri onların kayıp kuşak olmasının önüne geçecektir. Göçmen öğrencilerin savaşın yarattığı travmaları atlatması ve normalleşmeleri, özellikle kız çocuklarının eğitime kazandırılması (kız öğrencilerin aileleri tarafından okula gönderilmemeleri sebebiyle), göçmen öğrencilere gerekli becerilerin kazandırılması, göçmen öğrencilerin ilerde mesleklerini yapabilmeleri ve iş bulmaları, ekonomik sisteme dâhil olmaları, yoksulluk sarmalında kurtulmaları ortak bir gelecek için oldukça önemlidir. Göçmen öğrencilerin eğitim sorununun güncel, önemli ve yakıcı olması, toplumsal barış ve uyum için elzem olması, kayıp bir kuşağın yaşanmaması bizi bu sorunu araştırmaya sevk eden etken olmuştur.

YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışma deseni kullanılmıştır. Durum çalışma deseni olaylar ve olgular arasında daha derinlemesine bilgiler ve genellemeler yapmak amacıyla seçilmiştir. Nitel araştırmalarda gözlem, görüşme ve doküman analizi yapılmakta, olaylar ve olgular doğal ortamında gerçekçi ve bütünsel bir şekilde kavranmakta ve ortaya konulmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2008, s. 39). Nitel araştırmalarda asıl amaç; araştırma nesnesini bütünsel olarak kavranmak ve kendi bağlamında anlaşılmasını sağlamak (Punch, 2005) diğer yandan belirli bir soruna ait içeriği daha detaylı ve derinlemesine incelemek ve yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Çalışma Grubu

Çalışmamızda Erzurum ili içerisinde Resmi orta öğretim kurumlarında eğitim gören başta Afganistan, İran ve Suriye uyruklu öğrenciler olmak üzere 45 öğrenciyle yarı yapılandırılmış görüşme formu yoluyla yüz yüze görüşülerek veriler toplanmak istenmiş ancak 20 öğrenciden sonra araştırma verilerinin tekrara düşmesi sebebiyle araştırma 25 göçmen öğrenciyle sınırlandırılmıştır. Erzurum ili Afgan, İran, Irak'tan gelen göç güzergahı üzerinde olması sebebiyle tercih edilmiştir. 25 göçmen öğrencinin 16'sı kız 9'u erkek öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerin önemli bir bölümünün kalabalık aile üyelerine mensup oldukları görülmüştür.

Bilimsel araştırmalarda en ideal olan durum bütün evrenin araştırılmaya dâhil edilmesi olsa da (Lin, 1976) bu yöntem nitel araştırmalarda maliyet ve zaman açısından tercih edilmemektedir.

Nitel araştırmalarda farklı örneklem biçimleri kullanılsa da genellikle araştırma probleminin çözümüne en iyi katkıyı sunacak ve araştırılan konunun açıklanmasını en iyi şekilde sağlayacak örneklere ulaşmak hedeflenir (Baltacı, 2018). Bu sebeple çalışma verilerine ulaşmak için evrenin tamamına değil de seçilen örneklemden elde etmek daha kolay, daha hızlı ve daha kullanışlı bir yol (De Vaus, 1990) olması sebebiyle tercih edilmektedir. Amaçlı örneklem yöntemi kullanılarak 9 Afgan, 8 Suriyeli ve 8 İranlı göçmen öğrenciyle derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Amaçlı örnekleme yönetiminde, araştırılması istenen durumlar derinlemesine incelenebilir ve araştırılacak olay, olgu ve konuya ilişkin önemli bilgi kaynaklarına ulaşmada araştırmacıya destek olur (Patton, 2018). Amaçlı örnekleme, araştırma amacına en uygun kişi, nesne ve durumlar seçilebilir (Balci, 2007).

Verilerin Toplanması

Çalışma 25 liseli göçmen öğrenciyle yüz yüze görüşülerek ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veriler elde edilmiştir. Görüşme formu hazırlanmadan önce literatür taraması yapılmış ve konuyla ilgili çalışmalar titizlikle incelenmiştir. Görüşme formu eğitim bilimlerinde uzman iki öğretim elemanının görüşleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Araştırma sorularının açık, net ve tutarlı olup olmadığı 8 öğrenciyle görüşülüp test edildikten sonra son şekli verilmiştir. Katılımcılara, araştırmanın ne amaçla yapılacağı, araştırmanın içeriğine ve görüşme süresine yönelik gerekli bilgiler verilmiştir. Görüşmelerin bir kısmı okul ortamında bir kısmı da göçmen öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edecekleri bir ortam sağlanarak yapılmıştır. Araştırmacı kişisel önyargı, tutum, değer ve inançlarını veri toplama sürecine dâhil etmekten kaçınmıştır. Bu bağlamda katılımcılar yönlendirilmemiş, görüşmelere müdahale edilmemiş ve güven sarsıcı davranışlardan olabildiğince kaçınılmıştır. Tüm katılımcılar görüşmeye gönüllüce katılmışlardır. Veri toplama sürecinde hem ses kayıt cihazı kullanılmış hem de bazı katılımcıların ses kayıt cihazı istememesi sebebiyle görüşmeler yazılarak kayıt altına alınmıştır. Veri toplama sürecinde herhangi bir veri kaybı gerçekleşmemiştir.

Verilerin Analizi

Bilimsel araştırmalarda güvenilirlik ve geçerliğin en önemli ölçütü araştırma sonuçlarının tutarlı ve inandırıcı olmasıdır. Dolayısıyla bir araştırmada güvenilirlik ve geçerliği (inandırıcılığı) sağlamak için; seçilen örneklem büyüklüğü yeterli olmalı, ele alınan konu çeşitli araştırmacı ile tartışılmalı, çok sayıda görüş ve kaynağa başvurulmalı, elde edilen veriler çok iyi belgelenmeli, yapılan çalışma ve elde edilen durumlar araştırma raporunda açıkça ifade edilmeli ve araştırma objektif olarak yürütülmelidir (Baltacı, 2019). Bahsedilen hususlar gözetilerek çalışma yapılmış ve araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik çözümlemesinde öncelikle toplanan veriler kavramsallaştırılır daha sonra elde edilen kavramlar mantıklı bir şekilde düzenlenir ve son olarak veriyi oluşturan temalar belirlenir (Yıldırım & Şimşek, 2011). Belirlenen temalar, alt temalara ve nedenlerine ilişkin kodlarına göre tablo haline getirilerek katılımcı görüşleri ile açıklanmıştır.

BULGULAR ve YORUMLAR

Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplarla elde edilen bulgular tek tema başlığı altında toplanmış ve beş alt tema şeklinde de gruplandırılarak, nedenlerine ilişkin kodlar türetilmiştir. Çalışma bu verilere bağlı kalınarak yorumlanmış ve alan yazın çalışmalarıyla tartışılmıştır.

Tablo 1. *Ekonominin Eğitime Etkilerine İlişkin Tema, Alt Tema ve Nedenlerine İlişkin Kodlar*

Tema	Alt Tema	f	%	Nedenlerine ilişkin kodlar	F
Ekonominin Eğitime Etkisi	Destekleyici	24	96	Özel ders	24
	Eğitim			Dershane/Etüt merkezi	22
	Faaliyetlerine Katılmama			Kurs (dil, matematik vb.)	10
				İhtiyaçlarının sürekliliği	22
	Eğitim Başarısını	22	88	Ailedeki çalışanların azlığı Ödev ve etkinliklerin zamanında	20 20

Etkilemesi			yapılmaması	
			Çocuk işçiliği (eğitsel iht., aileye yük olması)	16
			Devamsızlıkların oluşması	14
			Derslere adaptasyon sorunu	13
			Akran modeli	5
Eğitim Materyali İhtiyaçlarını Karşılayamama	20	80	Ek ders kaynakları	20
			Kırtasiye	14
			Giyim	10
Okulda ve Okul Dışında Sosyal ve Kültürel Etkinliklere Katılamama	19	76	Tiyatro- Sinema etkinliklerine ilişkin sorunlar	16
			Müzik etkinliklerine ilişkin sorunlar	11
			Resim etkinliklerine ilişkin sorunlar	9
			Spor etkinliklerine ilişkin sorunlar	8
Okul Harçlığının Yetersizliğine Bağlı Sorunlar	18	72	Yeme-İçme	18
			Ulaşım	16
			Sosyalleşme (akranlarla yapılan faaliyetler)	14
Teknolojik İmkânların Sağlanamaması	16	64	İnternetin olmaması	16
			Teknolojik araç-gereç eksikliği (akıllı tel., bilgisayar)	14

Tablo 1 incelendiğinde 25 göçmen öğrencinin 24'nün (% 96) ekonomik sorunlar gerekçesiyle destekleyici eğitim faaliyetlerine katılamadıkları, 22'sinin (% 88) ise ekonomik sebeplerin eğitimdeki başarılarını olumsuz etkilediği ön plana çıkmaktadır. Aynı zamanda ekonomik zorluklar sebebiyle göçmen öğrencilerin 20'sinin (% 80) eğitim materyali ihtiyaçlarını karşılayamadıkları, 19'nun (% 76) okulda ve okul dışında sosyal ve kültürel etkinliklere katılamadıkları, 18'nin (% 72) ailelerinden yeterli-düzenli okul harçlığı alamadıkları ve buna bağlı sorunlar yaşadıkları ve 16'sının (% 64) teknolojik imkânlardan yeteri kadar yararlanamadıkları ön plana çıkmaktadır. Alt temalara ilişkin nedenlere ait kodları içeren alt başlıklar aşağıda sunulmuştur.

Destekleyici Eğitim Faaliyetlerine İlişkin Bulgular

Görüşme yapılan bireylerin 24'ü (% 96) ekonomik sorunlar gerekçesiyle destekleyici eğitim faaliyetlerine katılmadıklarını bildirmektedirler. Bu alt temaya ilişkin görüş bildiren katılımcı kodlarından öne çıkanlar aşağıda sunulmuştur.

Özel ders

K1: *Bu sene sınava (YÖS) gireceğim. Mesela bazı dersler var çok zorluklar çekiyorum. Özel ders alsam belki hallederim ama bunu nasıl karşılasın ki ailem. Karşılayamaz. Ailemi çok çok zorlarım. O yüzden hiç demiyorum beni dershaneye gönderin, bana hoca tutun diye. Zaten o kadar para kalmıyor ki bize, nasıl diyeyim.*

K12: *Ücretsiz kurslara katılıyorum. Özel ders hiç alamam, çok pahalı, parasını ödeyemem.*

K13: *Hayır. Ama katılmak isterdim. Fizik ve Matematik özel ders almak isterdim. Ama bunu yapamam, aileme çok yük olur.*

Dershane/Etüt merkezi

K10: *Kurslar ve dershane paralı olsa alamam. Okul açtığı zaman gidiyorum sadece.*

K17: Okul kurslarına katılıyorum. Diğer kurslara paramız yeterli değil. Abim de sınava hazırlık yapıyor, o da gidemiyor.

K18: İşe gittiğim için katılmıyorum. Herkes kurslara gidiyor, ben çalışıyorum. Ben de gitsem, iş kalacak. Arkadaşlarım gibi olsaydım keşke. Derslerime çalışsaydım hep keşke ve kurslara katılıp eksikliklerimi kapatsaydım.

Kurs (dil, matematik vb.)

K3: Hayır, okuldan hariç başka yerlerde herhangi bir kursa katılmak istesem de katılamam çünkü kurslar normalde paralı oluyor ve parasını karşılayamam.

K19: Ben mesela tiyatroyu çok seviyorum, hiç tiyatroya gitmedim. Tiyatro kursuna gideceğim ama o da pahalı, ancak ücretsiz olursa gidebiliyorum. Sinemayı da çok seviyorum. Oyuncu olmak istiyorum zaten ama destek yok.

Araştırmamıza dâhil olan 25 göçmen öğrencinin neredeyse tamamının ekonomik zorluklar gerekçesiyle özel ders alamadıkları görülmektedir. Diğer yandan öğrencilerin büyük çoğunluğunun dersane/etüt merkezi gibi kurumları çok pahalı buldukları ve bu yüzden bu kurumlara da gidemedikleri anlaşılmaktadır. Göçmen öğrencilerin eğitimlerine yönelik açılan ya da ihtiyaç duydukları kurslara da anca bu kursların parasız olduğu zaman katıldıkları görülmektedir.

Eğitim Başarısının Etkilenmesine İlişkin Bulgular

Görüşme yapılan bireylerin 22'si (%88) ekonomik zorlukların eğitim başarılarını olumsuz etkilediğini bildirmektedirler. Bu alt temaya ilişkin görüş bildiren katılımcı kodlarından öne çıkanlar aşağıda sunulmuştur.

İhtiyaçların sürekliliği

K7: Oluyor. Çoğu ihtiyaçtan vazgeçiyorum zaten. Çünkü ev için, kira için, yakıt, elektrik ve gıda için çok masraf oluyor. Ailem de kalabalık. İhtiyaç çok yani, bana sıra gelmiyor.

K12: Çoğu zaman ailemden istemiyorum çünkü ailem ihtiyaçlarımı karşılamayınca üzülüyorlar, bu sebepten dolayı çoğu zaman istemiyorum. Çok şeye ihtiyacım var ama hep boş ver diyorum. Çünkü ailemin kazancı az, nasıl alsınlar ki.

K22: Evet, öğretmenlerimin istediği kaynakların çoğunu alamıyorum. Ailemden harçlık almıyorum, kendi çalıştığım harçlıklarla ihtiyacım olan kaynakları alıyorum. Ama çok birikiyor ihtiyaçlarım, birini almak istiyorum, öteki oluyor. Ben de bazılarını almıyorum. Kurslara, dershanelere gitsem param yok. Servis kullansam o zaman diyorum belki başka bir şey alırım. Elbise, kitaplar, yemek bir sürü şey var.

Ailedeki çalışanlarının azlığı

K11: Evde sadece annem çalışıyor, babam hasta. Annemle beraber hafta sonları temizlik işlerine gidiyorum.

K15: Şuan bir şey yapamıyorum, çok istiyorum çalışmak ama okul var, annemle babam da okumamı istiyor. Biz 6 kişiyiz ve babam tek çalışıyor ve düzenli bir geliri yok.

K23: Bazı hafta sonları babama yardıma gidiyorum. Babam inşaatlarda boyacılık yapıyor. Kışın çok çalışmıyor ama. İşi hep yarım, bir çalışıyor bir çalışmıyor. İş olduğu zaman işte ben de gidiyorum.

Ödev ve etkinliklerin zamanında yapılmaması

K9: Evet, çalıştım ve çalışmak istiyorum çünkü babam tek başına çalışıyor. Çalıştım ama çok zorlandım, okul için baya sıkıntı oldu, derslerden uzak oldum, hiç anlamıyordum. Çalıştığım zaman yorgun oldum okula gittiğimde. Okula ya geç gittim ya da gitmediğim günler çok oldu. Mesela ödevlerimi, araştırmalarımı yapamıyordum yorgun olduğum için.

K10: ... İnternet olmadığı için ödevlerimi yapamadığım çok oldu. Hoca kızıyor ama diyorum hocam internet yok, diyor ki bahane istemiyorum. Gerçekten keşke internet hep olsa ben araştırma yapsam, video izlesem derslerimle ilgili ama biraz giriyorum bitiyor ve artık param olunca ancak alıyorum.

K18: Babamın terzi dükkânı var orda çalışıyorum. Belki okulu bırakırım bu yüzden. Çalışmam lazım çünkü. Çünkü çalışmazsam okula da gidemem. Böyle de zor. İş, okul çok zor. Hangisine yetişsem bilmiyorum. Derslerim kalıyor, sınavlarım düşük hep. Bu dönem devamsızlıktan kalmasam iyi.

Çocuk işçiliği (eğitsel ihtiyaçların aileye yük olması)

K13: Kuaförde çalışıyorum. Okul döneminde okuldan çıkıp gidiyorum. Harçlığımı çıkarıyorum eve de yardım ediyorum. Çoğu zaman ödevlere ve etkinliklere zaman ayıramıyorum, çünkü eve geç geliyorum. Derslerim iyi olmuyor böyle ama ya okulu bırakacağım ya da böyle devam edeceğim. Mecburum. Devamsızlığım da çok olmuş. İş yeri çok yoğun olunca o gün gitmiyorum okula.

K24: Annemle beraber örgü bebek yapıp çevremdeki kişilere satıyorum. Bazen de halı yıkıyoruz para karşılığında. Böylece kendi harçlığımı kendim kazanıyorum. Bu sayede aileme katkıda bulunuyorum. Ama yorucu oluyor, yeteri kadar derslerime zaman ayıramıyorum. Ödevler oluyor, sınavlar oluyor ben yeterli çalışmayı sağlayamıyorum. İstek kalmıyor, o yüzden sınavlarım iyi değil.

Devamsızlıkların oluşması

K16: Okulum evimden uzak, şimdi yürüyerek gidiyorum ama kışın soğuk param olursa belki servis kullanırım. Bazen sabahları geç kalıyorum. Bu yüzden devamsızlık oluyor tabii ki.

K17: Bir yandan okumayı çok seviyorum, bir yandan da diyorum ki çalışıp ben de kardeşlerime bakayım. Bu durum kafamı çok karıştırıyor. Bu yüzden bazen okula da gitmiyorum. Doğru düzğün kendimi derslerime de veremiyorum. Bir abim var o da okuyor, 12. sınıfta. O da diyor ki ben çalışacağım.

Derslere adaptasyon sorunu

K2: Bazı ihtiyaçlarımı karşılayamadığım için eğitimde sıkıntılar yaşayabiliyorum. Derslerim daha düşük oluyor mesela bu da beni derslerimden koparıyor.

K11: Evde sadece annem çalışıyor, babam hasta. Annemle beraber hafta sonları temizlik işlerine gidiyorum. Okul dönemlerinde de bazen gidiyorum. Okul döneminde gittiğim zaman derslerim kötü oluyor. Hiç kendimi veremiyorum öyle. Ben para kazanmak zorundayım. Babam çok hasta, bu durum çok üzüyor beni. Belki okulu da bırakırım, hep çalışmak için.

Akran modeli

K3: Arkadaşlarım bazen sinemaya ve tiyatroya gidiyor ben gidemiyorum. Onlar geziyor, etkinlik yapıyor, kaynakları oluyor, özel kurslara gidiyorlar, ben yapamıyorum. Çok gitmek istiyorum ama yeterli param olmuyor. Bu aslında çok zoruma gidiyor, çünkü okuldan sonra bir şey yapmak istiyorum, kafam rahatlasın diye ama olmuyor pek. Bazen okula gitmesem hep iş bulsam çalışsam mı diyorum. En azından paraya ihtiyacım olmaz belki sevdiğim şeyleri yaparım diyorum. Maddi sıkıntılar beni okuldan soğutuyor.

Araştırmamıza dâhil olan göçmen öğrencilerin 22'si ekonomik zorlukların eğitimdeki başarılarını etkilediğini ifade etmektedirler. Bu duruma etki eden en önemli faktörün ekonomik ihtiyaçların sürekliliği olduğu görülmektedir. Diğer yandan; ailelerdeki kalabalık nüfus, ailede çalışanların azlığı ve geçim için zorunlu olan sürekli bir iş ve gelirin olmaması bir diğer sebep olmaktadır. Göçmen öğrencilerin yarısından fazlası gerek okul dönemlerinde gerek okuldan sonraki dönemlerde çalışmaktadır. Göçmen çocuklar arasında yaygın bir çocuk işçiliğinin olduğu görülmektedir. Bu durumun ödev ve etkinliklerin zamanında yapılmamasına, okula devamsızlıkların olmasına ve derslere adaptasyon sorunlarının yaşanmasına sebep olduğu

görülmektedir. Akranlar arası ekonomik eşitsizliklerin de eğitim-öğretimde öğrencileri olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır.

Eğitim Materyali İhtiyaçlarını Karşalayamamaya İlişkin Bulgular

Görüşme yapılan bireylerin 20'si (%80) ekonomik sıkıntılar sebebiyle eğitim-öğretimde kullanacakları eğitim materyalleri ihtiyaçlarını karşılayamadıklarını bildirmektedirler. Bu alt temaya ilişkin görüş bildiren katılımcı kodlarından öne çıkanlar aşağıda sunulmuştur.

Ek ders kaynakları

K7: Bazen bir kitap gerekiyor ben arkadaşşımdan ödevin kopyasını alıp yapıyorum. Bazı testler, soru bankaları ve kitaplar almam gerekir, alamıyorum.

K8: Yani istenen kitapların hepsini alamıyorum, ayırabildiğim bir kaç kitap oluyor. Onlar da ana ders diye zar zor alıyorum. Zorunlu olduğu için tamam gittiğim eğitim kursu, dersane gibi masraflı değil ama yine de harcamamız gereken bir miktar para oluyor. Denemesi olsun, hocaların çıkarttıkları testler olsun, kitaplar ayrı bir konu zaten, onunda zaten fotokopisini çıkarıyorum, hem renklisini gereksiz bulduğumdan hem de maliyeti fazla diye.

K22: Evet, öğretmenlerimin istediği kaynakların çoğunu alamıyorum. Bana sınav için çok kaynak lazım, alamıyorum.

Kırtasiye

K3: Artık herkes eğitime yönelik ek kaynakların, kitapların ve kırtasiye malzemelerinin yani eğitimle ilgili her şeyin ne kadar pahalı olduğunu biliyor diye düşünüyorum ve bu yüzden ben de bu konuda sorun ve zorluk yaşıyorum.

K12: Tam anlamıyla rahat bir şekilde kırtasiye ihtiyaçlarımı karşılayabilme imkânım olmuyor. Bazen sınıf arkadaşlarımdan bazen öğretmenimin yardımıyla bu ihtiyaçlarımı karşılıyorum.

Giyim

K1: ...Okul için bazı kıyafetler lazım mesela alamadım.

Araştırmamıza dâhil olan göçmen öğrencilerin 20'si ekonomik zorluklar sebebiyle eğitim materyali ihtiyaçlarını karşılayamadıklarını belirtmektedir. Nedenlerine ilişkin kodlara bakıldığında göçmen öğrencilerin % 80'nin ek kaynak (test, soru bankaları, konu anlatımlı kitaplar, okuma kitapları, deneme vb.) ihtiyaçlarının olduğu ve bu ihtiyaçlarını karşılayamadıkları görülmektedir. Diğer yandan öğrencilerin yarısından fazlasının kırtasiye malzemelerine ihtiyacı olduğu ve bazı öğrencilerin de daha çok spor eğitiminde kullanacakları kıyafetlere ihtiyacı olduğu ve bunları temin edemedikleri anlaşılmaktadır.

Okulda ve Okul Dışında Sosyal ve Kültürel Etkinliklere Katılamamaya İlişkin Bulgular

Görüşme yapılan bireylerin 19'u (%76) ekonomik zorluklar sebebiyle okulda ve okul dışında sosyal ve kültürel etkinliklere yeteri kadar katılamadıklarını bildirmektedirler. Bu alt temaya ilişkin görüş bildiren katılımcı kodlarından öne çıkanlar aşağıda sunulmuştur.

Tiyatro-Sinema etkinliklerine ilişkin sorunlar

K3: Arkadaşlarım bazen sinemaya ve tiyatroya gidiyor ben gidemiyorum. Onlar geziyor, etkinlik yapıyor, kaynakları oluyor, özel kurslara gidiyorlar, ben yapamıyorum.

K6: Evet hem maddi hem de manevi açıdan sosyal ve kültürel etkinliklere katılamıyorum. Hem yeteri kadar gücümüz yok hem de lise son sınıf öğrencisi olduğum için üniversiteye hazırlanıyorum. Okul zaten yorucu ve sınava hazırlık yapıyorum o da çok yorucu.

K19: Evet, çok oluyor. Mesela, tiyatro ve sinemaya hiç gitmiyorum.

Müzik etkinliklerine ilişkin sorunlar

K4: Kaç kere istediğim müzik kursuna katılmak istedim ama pahalı olduğu için gidemedim ve benim kız kardeşimin de iyi bir oyma yeteneği var ama maddi sebeplerden her hangi bir kursa gönderemedik.

K9: Çok oldu mesela, ben gitar çalmak istiyorum ama gitar almaya paramız olmadığı için gidemedim.

Resim etkinliklerine ilişkin sorunlar

K10: Evet oluyor, ben resim kursuna gitmek istiyorum, resim çizmeyi çok seviyorum ama kurs çok pahalı, gidemiyorum.

K20: Evet, iyi bir resim yeteneğim vardı önceden ama devam edemedim. Keşke çok iyi bir kurs ve eğitim alsaydım. Malzemeler pahalı bir de kursta pahalı o yüzden artık uğraşmadım.

Spor etkinliklerine ilişkin sorunlar

K19: Ben sporu çok seviyorum, spor salonuna gitmek istiyorum mesela, olmuyor maddiyattan.

Araştırmamıza dâhil olan göçmen öğrencilerin 19'u ekonomik zorluklar sebebiyle okulda ve okul dışında sosyal ve kültürel etkinliklere katılamadıklarını belirtmektedir. Nedenlerine ilişkin kodlara bakıldığında göçmen öğrencilerin %64'nün tiyatro-sinema etkinliklerine katılamadıkları, diğer yandan ilgi, yetenek ve becerilerini geliştirmek için ihtiyaç duydukları müzik, resim ve spor gibi sosyal ve kültürel etkinliklerden de maddi sebepler dolayısıyla yoksun kaldıkları görülmektedir.

Okul Harçlığının Yetersizliğiyle İlgili Sorunlara İlişkin Bulgular

Görüşme yapılan bireylerin 18'i (% 72) okul harçlıklarının yetersizliğine bağlı sorunlar yaşadıklarını bildirmektedirler. Bu alt temaya ilişkin görüş bildiren katılımcı kodlarından öne çıkanlar aşağıda sunulmuştur.

Yeme-İçme

K1: Belli bir harçlık alamıyorum. Yani düzenli olmuyor, bazen hiç olmuyor. Okulda yemek yemiyorum çoğu zaman. İki sefer yiyorum günlük. Sabah, akşam. Çok aç olursam ve param olursa belki yiyorum.

K3: Hayır maalesef, çünkü sadece benim eğitim ihtiyaçlarım söz konusu değil, yeme içme, ulaşım, sosyalleşme, diğer yandan kardeşlerimin okul ihtiyaçları, ayrıca kira, elektrik, su, doğalgaz ve ev masrafları da var. Hayat artık aileler için gerçekten çok ama çok zor olmuş, çünkü her şey çok pahalı, bu yüzden eğitim için değil de belki de hiçbir şey için ailemden herhangi bir harçlık almıyorum.

K21: Genelde istememeye çalışıyorum. Çünkü babam evi ancak geçindiriyor. Birkaç sefer kira yüzünden evden çıktık. Yakacak var, elektrik var, gıda var, yani masraf fazla. Bu yüzden ben ailemi düşünüyorum daha çok ve bazı şeyleri kısıtlı yapıyorum. Yemekte yemiyorum, aç kalsam da yapacak bir şey yok.

Ulaşım

K7: Okulum evime çok uzak, bu yüzden okula geç kalıyorum. Bu yüzden de devamsızlığım çoğaldı. Servisler de çok pahalı, ben de yürüyorum mecbur.

K22: Ulaşım sıkıntım çok. Servis kullansam o zaman diyorum belki başka bir şey alırım. Elbise, kitaplar, yemek bir sürü şey var.

Sosyalleşme

K2: Çok arkadaşlarımla gezmiyorum mesela. Onların bazı şeyleri oluyor, benim sınırlı oluyor. Bir yere gidiyorsun çok para lazım oluyor. O yüzden çok gitmiyorum.

K11: Sosyalleşme olmuyor, zaman yok gezmeye, dolaşmaya, hep çalışıyorum. Arkadaşlarım hep geziyor, dolaşiyor ben yapamıyorum. Para kazanmazsam, okuyamam.

Araştırmamıza dâhil olan göçmen öğrencilerin 18'i (%72) ailelerinden yeterli ve düzenli bir harçlık alamadıklarını belirtmektedir. Nedenlerine ilişkin kodlara bakıldığında göçmen öğrencilerin 18'inin (%72) yeme-içme sorunu yaşadıkları, sağlıklı beslenemedikleri ve bazen de aç kaldıkları görülmektedir. Diğer yandan öğrencilerin yarısından fazlasının maddi sebepler dolayısıyla servis kullanmadıkları, ulaşım sorunu yaşadıkları, dolayısıyla bu durumun eğitimlerini olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır. Yine öğrencilerin yarısından fazlasının ekonomik sebepler dolayısıyla akranlarıyla sosyalleşemedikleri de görülmektedir.

Teknolojik İmkânların Sağlanamamasıyla İlgili Sorunlara İlişkin Bulgular

Görüşme yapılan bireylerin 16'sı (% 64) teknolojik imkânların sağlanamamasına bağlı sorunlar yaşadıklarını bildirmektedirler. Bu alt temaya ilişkin görüş bildiren katılımcı kodlarından öne çıkanlar aşağıda sunulmuştur.

İnternetin olmaması

K4: *İnternet çok sınırlı oluyor. Bazen ödevler oluyor interneti kullanmak zorundayım ama internet olmadığı için yapamıyorum.*

K10: *Ama internet olmadığı için ödevlerimi yapamadığım çok oldu. Hoca kızıyor ama diyorum hocam internet yok, diyor ki bahane istemiyorum. Gerçekten keşke internet hep olsa ben araştırma yapsam, video izlesem derslerimle ilgili ama biraz giriyorum bitiyor ve artık param olunca ancak alıyorum.*

K17: *Çok zaman oldu, internet yokluğundan araştırma ödevlerimi de doğru düzgün yapamıyorum.*

Teknolojik araç-gereç eksikliği (akıllı tel., bilgisayar)

K5: *Araştırma ödevlerim için babamın telefonundan yararlanıyorum internet için de komsuların internetinden yararlanıyorum. Bilgisayarım yok.*

K16: *Telefonum yok, annemin telefonunu kullanıyorum. Bilgisayarım hiç olmadı. İnternet olunca kullanıyorum ancak.*

K23: *Telefondan faydalanıyorum, internet oluyor ama hızlı bitiyor. Hep kullanamıyorum. Bilgisayarım yok maalesef.*

Araştırmamıza dâhil olan göçmen öğrencilerin 16'sı (% 64) ekonomik sebeplerden dolayı teknolojik imkânlardan yeteri kadar yararlanamadıklarını belirtmektedir. Nedenlerine ilişkin kodlara bakıldığında göçmen öğrencilerin internet hizmetine ulaşamadıkları, bu sebepten; verilen ödevleri, projeleri ve çeşitli araştırmaları yapamadıkları görülmektedir. Öğrencilerin yarısından fazlasının teknolojik araç-gereçlerden yoksun kaldıkları anlaşılmaktadır. Öğrenciler genel manada akıllı ya da tuşlu telefonlara sahiptirler. Fakat öğrencilerin önemli bir bölümü herhangi bir kişisel bilgisayar-tablet vb. teknolojik aletlere sahip değildirler.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmamız neticesinde göçmen öğrencilerin eğitimlerinin önündeki en önemli engellerden birinin ekonomi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Göçmen öğrenciler destekleyici ve tamamlayıcı eğitim faaliyetlerine katılmak istemekte fakat ekonomik sebeplerle bu faaliyetlerden mahrum kalmaktadırlar. Öğrencilerin bireysel olarak neredeyse hiç özel ders alamadıkları görülmektedir. Diğer yandan dersane/etüt merkezlerine giden öğrenci sayısının çok az olduğu bir başka sonuç olmaktadır. Bu durumların öğrencilerin eğitsel başarılarını olumsuz etkilediği görülmektedir. Çünkü öğrenciler eksik kalmış olduğu konuları tamamlayamamaktadırlar. Bu da sınıftaki özgüvenlerini olumsuz yönde etkilemekte ve sınıf içindeki başarılarını düşürmektedir.

Göçmen öğrenciler ilgi, yetenek ve becerilerine uygun kurslara da ancak bu kursların ücretsiz olmaları sebebiyle katıldıkları, bu kursların paralı olduğu zamanlarda da bu ihtiyaçlarından hızlıca vazgeçtikleri anlaşılmaktadır. Öğrenciler bu durum sebebiyle sosyalleşememekte ve yeteneklerini

ortaya koyamamaktadırlar. Öğrenciler genellikle bu olumsuzluklar sonucunda kendilerine benzeyen akranları ile zaman geçirmektedirler. Bu da onların buldukları ülkeye adapte olmalarını zorlaştırmaktadır. Tosun, Yorulmaz, Tekin & Yıldız'ın (2018) yapmış oldukları çalışmada da görülmektedir ki; göçmen öğrenciler sosyo-ekonomik sorunlarla mücadele etmektedirler ve eğitim alanında maddi zorluklar yaşamaktadırlar.

Göçmen öğrencilerin yaşadıkları ekonomik sorunların eğitim başarılarını olumsuz etkilediği görülmektedir. Ailedeki nüfus fazlalığı, düzenli ve yeterli bir gelirin olmaması, ailedeki çalışanların azlığı, ekonomik anlamda ihtiyaçlarının sürekliliği gibi nedenler, göçmen ailelerin açlık ve yoksulluk düzeyinde bir hayat sürmelerini beraberinde getirmiştir. Bu durum göçmen çocuklar arasında çocuk işçiliği sorununu doğurmuştur. Araştırmamız neticesinde de göçmen öğrencilerin ailelerine yük olmamak ve para kazanmak zorunda oldukları için okul dönemlerinde ve okuldan sonraki dönemlerde çalıştıkları, bu soruna bağlı olarak öğrencilerin ödev ve etkinlikleri zamanında yapamadıkları, derslere devamsızlık yaptıkları, adaptasyon sorunları yaşadıkları, okuldan uzaklaştıkları ve bazen de okuldan ayrıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ekonomik kaygıların eğitimdeki başarıyı olumsuz etkilediği, eğitimi ötelediği ve çocuk işçiliği sorununa yol açtığı anlaşılmaktadır. Kaya ve Kıracı'nın (2016) yapmış oldukları çalışmada da Suriyeli göçmen ailelerin ekonomik sebepler dolayısıyla çocuklarını okula göndermedikleri tespiti yapılmıştır. Aynı çalışmaya göre göçmen ailelerin % 26'nın çocuklarını okula göndermeme nedenlerinin çocukların çalışarak aile gelirine destek olması gerektiğini, % 20,3' nün ise öğrencilerin eğitim masraflarını karşılama güçlerinin olmadığını ifade etmişlerdir. Yapılan diğer çalışmalarda da görülmektedir ki göçmen öğrenciler farklı ülkelerde de ekonomik sorunlar gerekçesiyle okula erişememekte ve okuldan kopmaktadırlar (Watkins & Zyck, 2014; Culbertson & Constant, 2015; Shuayb, Al Maghlouth, Held, Ahmad & Badran, 2016). Bu yönüyle de yapılan çalışmaların bu çalışmayı desteklediği görülmektedir.

Göçmen öğrencilerin ekonomik zorluklar sebebiyle eğitim materyali ihtiyaçlarını karşılayamadıkları, bu sebepten öğrencilerin eğitime aktif bir şekilde katılmadıkları, bu durumun eğitimi olumsuz etkileyeceği ve eğitimin kalitesini düşüreceği diğer yandan uzun vadede öğrencileri donanımsız, verimsiz ve geleceksiz bırakacağı sonucuna ulaşılmıştır. Göçmen öğrencilerin ek kaynak (test, soru bankaları, konu anlatımlı kitaplar, okuma kitapları, deneme vb.), kırtasiye malzemesi ve daha çok spor eğitiminde kullanacakları kıyafetlere ihtiyaçlarının olduğu fakat bu ihtiyaçlarını temin edemedikleri tespiti yapılmıştır. Gencer'in (2017) yılında yapmış olduğu çalışmada da göçmen öğrencilerin eğitim-öğretim materyali eksikliği yaşadıkları, kırtasiye ve kitap gereksinimlerinin karşılanamadığı sonucu çıkmaktadır. Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş'ın (2016) çalışmalarında da özellikle Suriyeli göçmen çocukların eğitim materyallerini eksik getirdikleri, ödevlerini yapmadıkları, derslere katılmadıkları ve başarısızlık gibi sorunlar yaşadıkları görülmektedir.

Araştırmamız neticesinde göçmen öğrencilerin yaşadıkları ekonomik zorluklar sebebiyle okulda ve okul dışında sosyal ve kültürel etkinliklere katılmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Göçmen öğrencilerin toplumsal uyum sürecinde sosyal ve kültürel etkinliklerin önemi düşünüldüğünde bu faaliyetlere katılmamak toplumsal ve siyasal birçok soruna yol açabilecektir. Öğrencilerin ekonomik sebeplerle ilgi, istek, yetenek ve becerilerine uygun sosyal ve kültürel aktivitelere (tiyatro-sinema, müzik, resim, spor vb.) katılmadıkları ve bu durumun okula uyum sürecini olumsuz etkilediği, akranlarla kaynaşmayı ve keyifli zamanlar geçirmeyi engellediği görülmektedir. Özbek, Özdeş ve Kavan'a (2021) göre de; göçmen öğrenciler yeni topluma alışamama, kendilerini ifade edememe, maddi zorluklar ve psikolojik yıkım gibi bir takım sorunlar yaşadıkları için daha fazla sosyo-kültürel faaliyetlere ihtiyaç duymaktadırlar.

Göçmen öğrencilerin ailelerinden yeteri kadar maddi destek alamadıkları, düzenli ve sürekli bir harçlığa sahip olamadıkları araştırmamız neticesinde ulaştığımız bir başka sonuçtur. Öğrencilerin okul giderlerini karşılayamadıkları, yeme-içme, toplu taşıma veya servis kullanmadıkları, akranlarıyla yeteri kadar sosyalleşemedikleri görülmektedir. Okulda hiç yemek yemeyen dolayısıyla açlık sorunu yaşayan öğrencilerin olduğu, araştırmamızca tespit edilen acı bir sonuç olmaktadır. Yeterli ve sağlıklı beslenememenin eğitim başarısını olumsuz etkileyeceği çok açıktır. Diğer yandan toplu taşıma ve servis kullanamamak da derslere devamsızlığı etkilemekte,

öğrencileri eğitim ortamında uzaklaştırmak da ve giderek okul terkini doğurmaktadır. Alan yazın çalışmalarında da göçmen öğrencilerin yoksunluk ve yoksulluklarla mücadele ettiklerini dair benzer sonuçlar olduğu görülmektedir. Butler ve Weatherley (1992) de yaptıkları çalışmalarında, yoksulluğun pek çok soruna yol açtığını ve bu sorunlardan en çok etkilenen gruplardan birinin de çocuklar olduğu söylemektedirler. Tanrıku'nun (2017) çalışmasında da, birçok göçmen ailenin çocuklarını okullara göndermeme nedenlerinden birinin de özellikle büyükşehirlerde ulaşım giderlerinin yüksek olması ve ailelerin bunu karşılamaya güçlerinin yetmemesi olduğu görülmektedir. Çalışmada göçmen çocukların bilhassa tam günlük okullarda yeme-içme ve giyim-kuşam konularındaki sıkıntılarının da devam ettiği ve bu sebeplerden birçok Suriyeli göçmen çocuğun eğitim hayatını yarıda bırakıp geçim derdi ile baş başa kaldığı tespit edilmiştir.

Araştırmamız neticesinde göçmen öğrencilerin ekonomik sebeplerden dolayı teknolojik imkânlardan yeteri kadar yararlanamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Göçmen öğrencilerin özellikle internet hizmetine ulaşamadıkları ve teknolojik araç-gereçlerden yoksun kaldıkları (özellikle bilgisayar ve tablet) ve bu sebeplerden verilen ödevleri, projeleri ve çeşitli araştırmaları yapamadıkları görülmektedir. Alan yazın çalışmalarında da benzer bulguların olduğu görülmektedir. Akbal ve Akbal'ın (2020) yaptıkları çalışmada da öğrencilerin büyük kısmının bilgisayar, internet, akıllı telefon gibi iletişim araçlarına sahip olmadıkları tespiti yapılmıştır.

Bu araştırmanın kapsamı; Erzurum'da yaşayan Afganistan, İran ve Suriye uyruklu liseli göçmen öğrencilerle sınırlıdır. Öğrencilerin dil farklılıklarından doğan sorunları, bazı öğrencilerin araştırmaya katılma konusunda çekimser kalmaları ve liseli göçmen öğrenci sayısının az olması araştırmanın bir diğer sınırlılıklarındandır. Yapılacak çalışmalarda bu sınırlılıkların dikkate alınması göçmen öğrencilerin sorunlarını daha iyi tanımaya, anlamaya ve sorunlarına kalıcı çözümler bulmaya katkı sunacaktır.

ÖNERİLER

Araştırmamız neticesinde göçmen öğrencilerin tamamına yakınının ekonomiye bağlı olarak eğitimde ciddi sorunlar yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Bu sorunların çözümüne yönelik öğrenci görüşlerinden yararlanıp elde ettiğimiz ve bu sorunların çözülmesine katkı sunacağını düşündüğümüz öneriler şöyle sıralanmıştır:

- 1- Okullarda göçmen öğrencilerin ekonomiye bağlı sorunlarının dinlenmesi, psikolojik ve sosyo-ekonomik durumlarının anlaşılması ve öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda gerekli desteklerin verilmesi;
- 2- Öğrencilerin eğitsel ve sosyo-kültürel ihtiyaçlarını karşılaması için her öğrenciye eğitim-öğretim dönemleri boyunca maddi durumlarına göre kademeli olarak bursun bağlanması (maddi durumu çok kötü olan öğrenciye daha fazla, maddi durumu iyi olan öğrenciye daha az);
- 3- Okullarda tam gün eğitim-öğretim gören göçmen öğrencilere (tüm dezavantajlı gruplara) beslenme (yeme-içme) hizmetinin ücretsiz olarak verilmesi;
- 4- Ekonomik anlamda ciddi yetersizliği olan göçmen öğrencilere yönelik teknolojik araç-gereç (akıllı telefon, bilgisayar ve tablet) teminin sağlanması;
- 5- Göçmen öğrencilere yönelik ödev, proje ve çeşitli araştırmaları yapabilecekleri belli bir kotaya sahip ücretsiz internet hizmetinin sağlanması;
- 6- Eğitim-öğretimin başlarında bir sefere mahsus göçmen öğrencilerin kırtasiye, ek kaynak ve giyim ihtiyaçlarını karşılayabilecek belli bir nakdî yardımın yapılması;
- 7- Çocuk işçiliğinin önüne geçmek için göçmen ailelerin asgari geçim koşullarının düzenlenmesi ve iş bulmalarının önünün açılması için; ebeveynlere yönelik meslek edindirme kurslarının açılması ayrıca daha önce nitelikli meslekleri olan göçmen ailelerin tespit edilerek mesleklerini icra etmelerinin önünü açacak belgelerin verilerek onların ekonomik hayata dâhil edilmesi,
- 8- Göçme öğrencilerin ileride işsiz kalmamaları için şimdiden doğru mesleki yönlendirmelerinin ve kariyer planlamalarının yapılması,

- 9- Göçmen öğrencilerin (tüm dezavantajlı grupların) destekleyici eğitim faaliyetlerine (özel ders, dersane-etüt, kurs) katılmaları hususunda çeşitli STK temsilcileriyle görüşülerek özel eğitim kurumlarında onlara belli bir kontenjanın ya da belli kolaylıkların sağlanması gerektiği tespit edilen sorunların giderilmesine yönelik önerilerdir.

KAYNAKLAR

- Akbal, H. & Akbal, H. İ. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitim ile ilgili yaşanan sorunların öğrenci bakış açısına göre AHP yöntemi ile incelenmesi. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(22), 533-546. [https:// dx.doi.org/10.47129/bartiniibf.795863](https://dx.doi.org/10.47129/bartiniibf.795863)
- Akın, M. H., & Bozbaş, G. (2020). Suriye'den Türkiye'ye göçün sosyolojik sonuçları: Suriyeli göçmenler üzerine uygulamalı bir saha araştırması. *Liberal Düşünce Dergisi*, 25(97), 47-65.
- Aksoy, Z. (2012). Uluslararası göç ve kültürlerarası iletişim. *Journal Of International Social Research*, 5(20).
- Ateş, H. & Yavuz, Ö. (2017). *Türkiye'de yaşayan Suriyeli sığınmacıların eğitim sorunları: İstanbul ilinde bir alan araştırması*. Uluslararası 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildiri Kitabı. Elazığ: Fırat Üniversitesi, 1311-1330.
- Balcı, A. (2007). *Sosyal bilimlerde araştırma, yöntem, teknik ve ilkeler*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (2), 368-388.
- Castles, S. & Miller, M.J. (2008). *Göçler çağı - modern dünyada uluslararası göç hareketleri* (çev. B.U. Bal, İ. Akbulut). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Culbertson, S. & Constant, L. (2015). *Education of Syrian refugee children: Managing the crisis in Turkey, Lebanon, and Jordan*. Rand Corporation.
- De Vaus, D.A. (1990). *Surveys in social research*. Unwin Hyman.
- Deniz, O. & Etlan, E. (2009). Kırdan kente göç ve göçmenlerin uyum süreci üzerine bir çalışma: Van örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 472-498.
- Dustmann, C. & Glitz A. (2011). *Migration and education*. Hanushek, Eric A., Machin, Stephen, Woessmann, Ludger (Ed.), Handbook of the economics of education vol. 4. Elsevier, pp. 327-441.
- Giani, L. (2006). Migration and education: Child migrants in Bangladesh. University of Sussex, Sussex Migration Working Paper No. 33. www.sussex.ac.uk/migration/documents/mwp33.pdf
- Hagen- Zanker, J. (2008) Why do people migrate? A review of the theoretical literature. maastricht graduate school of governance working paper. No.2008/WP002. <https://ssrn.com/abstract=1105657>
- Human Rights Watch. (2015). Geleceğimi hayal etmeye çalıştığımda hiçbir şey göremiyorum. *Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Çocukların Eğitime Erişiminin Önündeki Engeller – Kayıp Nesil Olmalarını Önlemek*. https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/turkey_1115tu_web.pdf
- IOM (2021), "World migration report 2022", <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2022>

- Kaya, A. & Kırış, A. (2016). İstanbul'daki Suriyeli mültecilere ilişkin zarar görübilirlik değerlendirme raporu. Hayata Destek Derneđi. <https://www.hayatadestek.org/wp-content/uploads/2019/06/istanbuldaki-suriyeli-multeciler-zarar-gorebilirlik-raporu.pdf> Lin, N. (1976). *Foundations of Social Research*. USA: Mc Graw-Hill.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bürün ve S.B. Demir, Çev. Ed.). Pegem Akademi.
- Punch, K. F. (2005). *Sosyal araştırmalara giriş/ nicel ve nitel yaklaşımlar*. (D. Bayrak, H. B. Arslan ve Z. Akyüz, Çev.). Siyasal Kitabevi.
- Rossi, A. (2008). *The impact of migration on children in developing countries*. Youth migration conference. 24-26 Nisan 2008. Bellagio: İtalya.
- Rousseau, C. & Guzder, J. (2008). School-based prevention programs for refugee children. *Child and adolescent psychiatric clinics of North America*, 17(3), 533-549.
- Sarıtaş, E., Şahin, Ü. & Çatalbaş, G. (2016). İlkokullarda yabancı uyruklu öğrencilerle karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (Ek1), 208-229.
- Shuayb, M., Al Maghlouth, N., Held, K., Ahmad, N. & Badran. T. (2016). An education for the future: the schooling experience of syrian refugee children in Lebanon And Germany. A report submitted to Global Education Opportunity.
- Şeker, B. D. & Aslan, Z. (2015). Refugee children in the educational process: An social psychological assessment. *Journal Of Theoretical Educational Science*, 8(1), 86-105.
- Tanrıkulu, F. (2017). Türkiye'de yaşayan Suriyeli çocukların eğitim sorunu ve çözüm önerileri. *Liberal Düşünce Dergisi*, (86), 127-144.
- Tosun, A., Yorulmaz, A., Tekin, İ. & Yıldız, K. (2018). Mülteci öğrencilerin eğitim sorunları, eğitim ve din eğitiminden beklentileri: Eskişehir örneği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 107-133.
- Uluslararası Af Örgütü (2014). Hayatta Kalma Mücadelesi: Türkiye'deki Suriyeden gelen mülteciler, s.7. Kasım, 2014. <http://madde14.org/images/5/53/UaoHayattakalma2014.pdf>
- UNHCR (1994). *Refugee Children: Guidelines on protection and care*. Geneva, Switzerland: United Nations High Commissionerforrefugee. <https://www.unhcr.org/protection/children/3b84c6c67/refugee-children-guidelines-protection-care.html>
- UNHCR (2021). Global Trends Report 2021. <https://www.unhcr.org/62a9d1494/global-trends-report-2021>
- UNICEF (2011). Türkiye'de çocukların durumu raporu. <http://unicef.depar yazilim.com/files/bilgimerkezi/doc/sitan-tur-2011.pdf>
- Watkins, K., & Zyck, S. (2014). *Living on hope, hoping for education: The failed response to the Syrian refugee crisis*. Overseas Development Institute.
- Watkins, K., & Zyck, S. A. (2014). Living on hope, hoping for education. *The Failed Response to the Syrian Refugee Crisis*. OD.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Throughout history, people have been forced to migrate due to various reasons. Although migration is often seen as the temporary or permanent movement of individuals and communities from one place to another, the migration process is not merely spatial relocation. Migration is a phenomenon that also affects and transforms the mental worlds, cultural identities, and overall social lives of migrating individuals, especially. On the other hand, the phenomenon of migration can have lasting effects on individuals, places, and

communities. Therefore, while migration originates from social reasons, its consequences affect the societal sphere in political, social, economic, and cultural aspects, igniting various societal dynamics. Migration causes many problems, both for the migrants and the areas they migrate to. Along with migration, both the migrants, the areas they leave, and the areas they move to face many problems. Migrants encounter issues such as the inability to meet basic needs, unemployment, housing problems, language barriers, interrupted education, and various integration issues. In the areas where migrants leave, problems such as population decrease, gender-based population imbalance, and abandonment of agricultural lands arise. In the areas where migration occurs, issues such as population density, various economic problems, unplanned urbanization, housing shortages, inadequate education and health services, transportation problems, environmental pollution, and class and cultural conflicts are observed. One of the most affected social groups by migration has consistently been children. Education is the most crucial tool for children to establish connections with their newly settled communities and to adapt to the societies they now belong to. There is a certain cost associated with education for every individual. For immigrant students, who often belong to disadvantaged groups, covering this cost is a formidable challenge. This is because immigrants, fleeing the devastation of civil wars and settling in other countries, are forced to leave their economic savings behind when they migrate. As they endure forced migrations, their almost non-existent 'economic capital' gradually diminishes. Additionally, lacking any capital (economic savings) to utilize and being unable to obtain work permits pushes them further into poverty and exposes them to hunger. Studies have also shown that in Turkey, more than half of the immigrants are children under the age of 18. Therefore, perhaps one of the most critical issues in the medium and long term is whether refugee children can access education and the challenges they encounter while receiving an education. Immigrant families want to send their children to school, and immigrant students themselves also aspire to attend school. However, the economic hardships experienced by immigrants, in particular, pose a significant barrier to their enrollment in schools. Despite the fact that the rate of school enrollment among immigrants increases from year to year, it is still not at the desired level. Poverty and the struggle for livelihood may delay education and potentially lead to the emergence of a lost generation in the future. Low-income parents often turn a blind eye to their children working in order to contribute to the family's income. This situation creates a long-term risk of educational deprivation and limited access to quality education. Inability to access education and receive quality education due to economic difficulties shatters the hopes of immigrant children for the future. It also leads to social instability, as well as causing them to become socially excluded, radicalized, and quickly lose their sense of belonging. Our study was conducted through face-to-face interviews with 25 immigrant students from Afghanistan, Iran, and Syria who are attending official secondary education institutions. The aim of this research is to uncover the impact of the economic problems faced by high school immigrant students who have left their countries due to social, political, economic, and other reasons and sought refuge in Turkey on their education. Furthermore, the study aims to develop solutions to these issues. In the research, we attempted to determine what immigrant students do to contribute to the household economy, whether they give up their educational needs to avoid disrupting the family's economic stability, and whether they participate in social and cultural activities due to financial reasons. Additionally, we aimed to assess whether students receive regular pocket money from their families for their education, whether they can meet their additional resource and stationery needs for education, whether they participate in activities that support their education, and which technological facilities they use to complete research assignments. Although research on the education of immigrant students has increased in recent years, comprehensive, holistic studies that are conducted with immigrant students themselves, who are the primary subjects of the issue, and deeply investigate whether the educational problem is economically motivated are still limited. Most studies are limited to either teachers, parents, school administrators, various representatives of Non-Governmental Organizations (NGOs), or peers of immigrant students. Moreover, a significant portion of the studies focuses on a single nationality of immigrant groups. In contrast, this study aims to discuss whether the problems encountered by immigrant students in the education process are economically motivated, to what extent the economic difficulties experienced by immigrant students affect their education, and to propose possible solutions, all based on the experiences of immigrant students who face these issues. The study emphasizes the importance of conducting research with immigrant students from various nationalities. The study highlights that immigrant students often struggle to cover their expenses related to education, including educational materials, stationery, transportation, clothing, and nutrition. Reasons such as having a high family population, the absence of regular and sufficient income, the scarcity of employed family members, and the ongoing economic needs have led immigrant families to endure lives on the brink of hunger and poverty. The problems faced by immigrant students diminish the quality of education and often result in delayed education. In an effort to avoid being a burden on their families and to earn money, immigrant students often work during school terms and after school. This situation leads to difficulties in completing homework and assignments on time, absenteeism from classes, and adaptation problems. In some cases, students either skip school, move away from school, or drop out entirely. It is evident that economic

concerns have a detrimental impact on educational success, cause delays in education, and contribute to the issue of child labor. It is clear that unless the living conditions of refugees and the economic problems they encounter are addressed, educational challenges will persist. This situation could hinder immigrant students from rebuilding their lives, establishing a new life in the host country, looking toward the future with hope, and potentially harm long-term societal well-being and peace.

